

קהל קדוש, היום הזה קבעו הקב"ה כיום המקודש לנו למחילה סליחה וכפרה, ודווקא משום כך, הוא עבורנו יום של תפילה, של תיקון מעשים ושל החלטות חדשות, על מנת להצדיק מחילה זו. כבר אלפים בשנים, יום הכיפורים עובר עלינו בדבקות עצומה ובאהבה אין קץ, עד ששום יהודי אינו מסוגל להישאר אדיש לו, וכולנו מקיימים אותו ביראה, אך גם בהתלהבות ובשמחה. אך בשנה זו הוא מתגלה אלינו עטור במימד נוסף, עליו היינו מוותרים בשמחה: מגבלות, חששות, אזהרות ועוד ועוד מפאת הנגיף שפוגע בעולם כולו וגם בעמנו. הייתי מלא ציפיה שתפילותינו המיוחדות, תיקון מעשינו והחלטותינו החדשות תקחנה בחשבון מציאות קשה זו. חשבתי לתומי שעלינו להעמיק רעיוננו ביום נשגב זה. אבל אני מודה שאני מוצא את עצמי קצת נבוך למול המציאות הלאומית, הבריאותית, ואפשר לומר אפילו המציאות הבינלאומית – אם כי כרב, מציאות בינלאומית היא זניחה בעיני לחלוטין. כי מאמין אני ובן מאמינים אני, שהקב"ה מציב "גבולות עמים למספר בני ישראל" - שהכל במציאות נקבע על ידינו, עם ה', ולכן המציאות הבינלאומית אינה עומדת ככלל לנגד עיניי, ומה שמעסיק אותי תמיד זה רק עם ישראל והנוגע לו. את השאר אני משאיר למי שאינו מסוגל לתקן את עמנו, ולכן מתאמץ הוא לתקן את הגויים, בנסיונות הנמשכים כבר אלפיים שנה.

זמן רב חיכיתי. בפרט בשבועות האחרונים, בהם הופצצנו מכל עבר באזהרות, בדאגות ובהגבלות, מצד רופאים, רבנים, מנהיגים פוליטיים ואחרים מכל הסוגים. בעת האחרונה אנו נדרשים מכל עבר להיזהר ממעשה זה או אחר בגלל שהוא מסוכן, לצמצם את התפילות כי עלולים להידבק – לא בה' – אלא בנגיף, ולהרחיק את עצמנו כמעט מכל דבר. מכל עבר העמיסו עלינו דרישות בלתי אנושיות. מודע אני שיש כאן דאגה לפיקוח נפש כללי, ואסור בהחלט לזלזל בכך, שהרי קבע דבר ה' שפיקוח נפש דוחה דברים רבים ומן היקרים ביותר ללבנו ולנפשנו. לא הייתי אומר כמו כל מיני פשטנים, שפיקוח נפש דוחה את הכל, כי אין זה נכון, אבל אין ספק שבנסיבות הנוכחיות יש לעמוד בדרישות, גם הקשוחות שבהן.

אך כיהודי מאמין, וכל שכן כרב, חיכיתי, ועוד חיכיתי וציפיתי למשהו שבעיני לא פחות חשוב אם לא יותר חשוב, והוא, **להתעוררות רוחנית**, קרי: לשמוע גם קולות הבוקעים מהמנהיגים הרוחניים של הדור, קולות הקוראים לכולנו להתבונן. קולות המסבירים לנו על מה באה הצרה הזו עלינו. המעוררים אותנו, והדורשים מאתנו לבחון את דרכנו, על מנת לדעת על מה הגיע זה אלינו. באשר זה הגיע לעולם כולו, יש לי מספיק סיבות להסביר זאת, ובפרט לאור השנאה העיוורת לישראל. אבל למה לעם ישראל? ומדוע בעוצמה כזאת? – ציפיתי, לפחות ממנהיגים רוחניים, שתינתן דעתם על זה, לפני שאותן דמויות מכובדות יפציצו אותנו באזהרות על פיקוח נפש. שהרי "ונשמרתם מאד לנפשותיכם", עם כל חשיבותה, אינה אלא מצווה אחת בלבד מתוך מכלול התורה. ומן הראוי שתאמרנה לנו לפחות כמה מילים המזמינות אותנו לחשבון נפש, לתיקון מעשי ורוחני יחדיו, כמתבקש בכל תענית שאנחנו מתענים כדי שגזירה מן השמים תתבטל. אמנם יום הכיפורים אינו תענית הבאה על הצרות, שבה אין אנו מובטחים אף פעם שתיענה תפילתנו, אלא הוא יום שהמחילה מובטחת מראש כדברי רבינו הקדוש ביומא (פ.ה.). אבל יש בו גם את הצד הזה, ועל אחת כמה וכמה בימים טרופים כאלה, שיש בו את הצד של המחילה ושל ביטול כל הדברים הרעים וכל הגזירות הקשות. האם ביום כזה, או לפחות בערבו של יום כזה לא היה מן הראוי שיושמע קול המזמין אותנו לחשבון נפש?

כך חשבתי וציפיתי שייאמר, אבל דא עקא כלום. גם הקולות הבודדים והחלושים שהתייחסו להיבט זה, עשו זאת בקול ענות חלושה, ולא הצליחו להביא איש לבחינה עמיקה של המצב מבחינה רוחנית. לכן אני מרגיש חובה ביום הקדוש הזה, לומר מילה אחת בהקשר הזה.

אין בכוונתי להעמיד את עצמי כנביא או כבן נביא. מעולם לא הייתה בי יומרא כזו, ואף לא גאווה המסוגלת להעניק תחושה שאני מוכשר לנתח את המציאות טוב יותר מכל רב אחר. אלא שזכיתי לשמש תלמידי חכמים זקנים שלימדו אותי שכדי להבין מציאות כלשהי, די להיצמד לדברי רבותינו שבכל הדורות, על מנת לעמוד על האופן בו את ניתחו את המצבים המורכבים איתם התמודדו, וכך להגיע למסקנות המתבקשות מבחינתנו. זאת על מנת שנצליח לשים קץ לכל צרה שלא תבא, וכ"ש למגיפה הנוכחית.

על מנת שנוכל להגיע לרעיון המרכזי שיש בו כדי לכוון את מעשינו ומחשבותינו בתקופה בעייתית זו, מן הראוי להזכיר רעיון יהודי עקרוני שלענ"ד לא זכה לביורור מתאים ולפירסום בצבור, והוא המחלוקת בה נחלקו רבותינו במסכת יומא (לג.), מה יותר גדול: האם הקרבת הקורבנות, או הקטרת הקטורת? כפי שמציינים שם רבותינו יש פנים לכאן ופנים לכאן. משום שלהקרבת הקורבנות יש בלי ספק עדיפות מבחינה כמותית על פני הקטרת הקטורת, אך מאידך להקטרת הקטורת עליונות מסוימת באשר היא העבודה היחידה כמעט, המתבצעת בקודש הקודשים, וביום המקודש - ביום הכיפורים. ובלשון התלמוד:

¹ . רוב הדברים נאמרו בפני צבור המתפללים ביום הכיפורים, אך סירבתי לפרסם בקהל רב במהלך הימים הטובים שבאו אחרי כן מפאת הביקורות שבו. על הדרשה של יוה"כ הוספתי כאן רק כמה רעיונות בודדים שלא היו מתאימים ליום הקדוש.

"מסתברא, מערכה גדולה עדיפא, שכן כפרתה מרובה. אדרבה, מערכה שניה עדיפא, שכן מכניסין ממנה לפני". עוד נקודה הראויה לאיזכור ולבירור בנוגע לקטורת היא, שביום מיוחד זה הכהן הגדול מקטיר קטורת בקודש הקדשים, שאינה סתם קטורת דקה כקטורת שבכל ימות השנה, קרי סמני קטורת טחונים היטב, אלא היא קטורת מיוחדת, דקה מן הדקה, שעברה טחינה אחר טחינה.

תאמרו לי: הכרזתי על התייחסות למגפה ומדוע אני מתעכב על הקטרת הקטורת? מה הקשר בין המגיפה ובין הקטרת הקטורת? ובכן, כל מי שעוקב אחרי דבר ה' בתורתו ובדברי נביאיו, ישים לב לכך שבכל פעם שהיה צורך לבלום מגיפה, המנהיג הרוחני של הדור שלח מישהו להקטיר קטורת!

המקרה הבולט ביותר מבין כולם, הוא המוזכר בפרשת קרח. הבה נתבונן במה שהתרחש במשבר קשה זה. היבטיו ההיסטוריים והאנושיים ידועים לכולנו. אך היבטיו הרוחניים, החברתיים ואף המטא-היסטוריים טעונים עדיין השלמת בירור.

רשמית והצהרתית, קרח ערער על החלטותיו של משה רבינו, באשר הוא ראה בהן שחיתות שלטונית במינוי אחיו לכהן גדול. תופעות מעין אלה לא פסו מן העולם. עד היום אנחנו שומעים על תלונות מסוג זה. משה רבינו מנסה לנהל איתם שיחה, אך היא עולה מהר מאוד על שרטון, והוא נתקל בסירוב מוחלט מצידו של קרח. איזו ברירה נשארת במצב כזה? רק אחת: להעמיד את הכל במבחן אלהי. ואכן, קרח ועדתו ומאיתם וחמישים איש מוזמנים להקטיר קטורת למחרת, יחד עם אהרן. והנה מתברר שמאיתם וחמישים איש נשרפים למרות הבאת הקטורת, כאשר קרבנו והקטרתו של אהרן מתקבלים. אבל עם קשה עורף אנחנו, ולצערנו הרב אף ההתערבות אלהית חריפה זאת לא מספיקה לשכנע את העם בצדקת דרכו של משה רבינו והתנהגותו. ומה התגובה של כל העם? - הם פונים למשה ואהרן ומאשימים אותם "אתם המיתם את עם ה'!" ובו ברגע שהתבטאות זו יוצאת מפי מכלול העם, מתחילה מגיפה - "החל הנגף". איזה צעד נוקט משה רבינו אז? ובכן, הוא שולח את אהרן עם הקטורת כדי לבלום את המגיפה הזו. צעדו הטעון הבנה. אמנם מגיפה זו היא השנייה המוזכרת בתורה, אך היא בכל זאת הראשונה בה דורש משה רבינו הקטרת קטורת בכדי לעצור בעדה, ועל זה נתעכב בהמשך בע"ה.

אך יש לשים לב לכך שעוד שתי מגפות מוזכרות בתורה: הראשונה שבכולן היא זו שפגעה במרגלים ומוציא דיבת הארץ רעה, ככתוב (במדבר יד, לו - לז): "והאנשים אשר שלח משה לתור את הארץ וישבו וילינו עליו את כל העדה להוציא דבה על הארץ: וימתו האנשים מוצאי דבת הארץ רעה **במגפה** לפני ה'". השנייה היא זו שהזכרנו בעקבות קרח, ככתוב (במדבר יז, יא-טו): "ויאמר משה אל אהרן קח את המחטה ותן עליה אש מעל המזבח ושים קטרת והולך מהרה אל העדה וכפר עליהם כי יצא הקצף מלפני ה' החל הנגף: ויקח אהרן כפאשר דבר משה וירץ אל תוך הקהל והנה החל הנגף בעם ויתן את **הקטרת** וכפר על העם: ויעמד בין המתים ובין החיים ויתעצר **הנגף**: ויהיו המתים **במגפה** ארבעה עשר אלף ושבע מאות מלבד המתים על דבר קרח: וישב אהרן אל משה אל פתח אהל מועד **והנגף נעצרה**". והשלישית היא זו שבאה בעקבות פרשת זמרי ככתוב (במדבר כה ז-ט): "וירא פינחס בן אלעזר בן אהרן הפהן ויקם מתוך העדה ויקח רמח בידו: ויבא אחר איש ישראל אל הקבה וידקר את שניהם את איש ישראל ואת האשה אל קבתה ויתעצר **הנגף** מעל בני ישראל: ויהיו המתים **במגפה** ארבעה ועשרים אלף".

אולם לא בראשונה ולא בשלישית באה הקטרת קטורת לשים קץ אליהן כפרשת קורח. מדוע? מבחינת פשט הדברים, הנסיבות ברורות. הלא בחטא המרגלים משה רבינו עצמו נשא תפילה כדי שהקב"ה ימחול להם, אז אין צורך בקטורת, תפילתו עולה על הקטרת קטורת, והגזירה הקשה "במדבר הזה יתמו ושם ימותו" גם היא מכפרת מה. בפרשת זמרי, קנאותו של פנחס מתוך מסירות נפש עילאית (כהערת חז"ל) עצרה את המגיפה. אך אין זה הכל. בנוסף לכך, עצם מציאותן של המגפות דורש מאיתנו לשאול: הרי אין המקרים אלו היחידים בהם חטאנו, אם כן מדוע בהם מגפה ולא בשאר החטאים?

ובכן, התשובה היא מפאת ההרס הרוחני הטמון בהן. מבט קל עליהם מגלה כבר ששלתן באו בעקבות **הרס עקרון תורני עליון**. הראשונה בגלל הכפירה במרכזיותה של ארץ ישראל בחיינו הלאומיים, השנייה בגלל הכפירה בשליחותו האלהית תורנית של משה רבינו ושל החלטותיו, והשלישית בגלל הזנות ושאר גילויי עריות המלווים בע"ז (כפי שציינו חז"ל במדרשיהם). במגפה הראשונה אין הקטרת קטורת, משום שמי שכופר בטובת ה', במתן ארץ הקודש, אינו ראוי לנס הצלה, ועונשו הוא יהיה שלא יזכה לראות אותה. ובשלישית, לא ראוי שתהיה הצלה למי שמתמסר לזנות לעיני כל ישראל, וכל שכן כשזה נעשה תוך רמיסת האמונה הטהורה בה'.

אבל החשוב הוא להבחין במכנה המשותף לשלושת המקרים הללו: בשלושתם הביא הקב"ה מגיפה באשר הרסנו **דבר מה מאד יסודי בעולם הערכים היהודי**. הסתכלות כזו היא החייבת להנחות אותנו בתיקון מעשינו כעת. רבים מחפשים 'אשם' בעולם הכללי למגיפה הפוגעת בנו כיום, אך מנקודת ראות יהודית תגובה כזו משקפת אי הבנה יסודית של ההשגחה האלהית. לא רק בגלל "יצב גבולות עמים וגו'", כפי שהזכרנו לעיל, אלא משום שאין צורך לחטט הרבה כדי לעמוד על פשעי האומות, ואין מוסד מרשים

המגלם פשעים אלה טוב יותר מהא"ם! לא רק כפי שאמר היפני זוכה פרס נובל לביולוגיה (כפי שאמרתי כבר לפני כמה חודשים) שהווירוס הזה נוצר באופן מלאכותי בוהאן שבסין, ואף הציע לוותר על זכייתו אם לא יוכח במוקדם או במאוחר שהנגיף נוצר באופן מלאכותי בסין, ואם כן, די בפשע כלל אנושי זה, כדי לחייב את העולם האחראי, ואת השאר שמתעלם מכך?

גישתנו היא אחרת. אין אנו מחפשים אשמים בחוץ כשהדבר פוגע בנו, אלא במעשינו הרעים. זהו כל יסוד התשובה. לכן, כך יש לנהוג גם כיום. העיון אפילו הקל ביותר על כל המגיפות המתוארות בתנ"ך, מבליט מיד שמכנה משותף כבד משקל חורז את כולם, והוא שאין מגיפה שאינה באה בעקבות מרד במנהיגות רוחנית המצטרפת לדבר מה הנוגד באופן יסודי, עקרוני ובוטה את רצונו של הקב"ה. כשמחלוקת קרח ועדתו חושפת לנו יותר מכל מקרה אחר, את מרכז הבעייתיות במצבים אלה: במה מאשים קרח את משה רבינו? במעשים? לא, במחשבות. קרח אינו מערער על כך שדרוש לעם כהן גדול. הוא מערער על בחירתו של אהרן לכהן גדול, בחירה שהוא רואה בה שחיתות שלטונית, קרי, הוא מייחס למשה רבינו מחשבות פסולות, רקובות ובלתי מוסריות. לאור זאת המסקנא ברורה: מגיפות מתחילות בשעה שיש כאן משהו פסול מבחינה הגותית, מחשבתית. ומגיפה באה כי רקבון כזה טעון תיקון.

לדאבונו, אין צורך במאמצים גדולים כדי לעמוד על כשלונותינו ופשעינו. לפרט את כל הטעון תיקון נדרש ספר שלם, לכן אסתפק בציון מספר נקודות בלבד. אין מנוס מלהצהיר קבל עם ועדה, שכל הערכים המקודשים לעמנו עורערו³ על ידי מנהיגים כושלים בכל התחומים. הבה ניתן את הדעת על כמה מהם.

א. עמנו קרוע כיום בין ימין ושמאל. על מה? על א"י! יש המוכנים לוותר עליה, ויש המתנגדים לכך. זוהי פרשת מרגלים בנוסח מודרני! שמא תאמרו, זו נחלת החילונית בלבד? לא ולא. העולם החרדי, שסירב להכיר בהקמת מדינת ישראל כהתערבות אלהית בהיסטוריה, שלמענה לא רק שלא עשה כלום, אלא שלחם נגדה עשרות בשנים, בא בחוצפה שאין כדוגמתה בטענות אל מוסדות המדינה וטוען כנגדה שהיא לא מתייחסת אליו כראוי. מה המדינה חייבת למי שפסל אותה תמיד, ולא עשה דבר למענה?! והיום חלקים נכבדים ממנו אף מעזים לדבר על 'מרד' נגדה!⁴ מה צבור זה תרם? מהנדסים? רופאים? חוקרים? לוחמים? כלכלנים? אפילו כשהקים בית חולים, הוא לא היה מסוגל להעמיד רופא בכיר ירא שמים בראשו. אדרבה, הרופא שעמד בראשו, נאלץ להתפטר בגלל שהעיז למתוח ביקורת שהשתמע ממנה שהוא מותח ביקורת על כלל הציבור החרדי, הרואה תמיד את עצמו ככליל השלמות ובאופן בלעדי! מזל שכמה ת"ח שבתוכו אזרו חיל והעזו לצאת גם הם חוצצים נגד הפקרותם של רבים מתוכו.

ב. עמנו קרוע מבחינה ערכית ותרבותית. יש הדוגלים בתורה מן השמים, ויש המערערים על כך. והנורא מכל כיום הוא, שאין זה מתפצל בין הקרויים "דתיים" לקרויים "חילונים". בעולם המשכילים הדתיים, ישנן השקפות ומהלכים רוחניים המערערים עד היסוד את רוב מסורות ישראל. רבים מהם אינם מהססים להפוך את התורה לתרבות הניתנת לעיצוב מחדש, ע"פ האופנה האינטלקטואלית, עד שכחצי מהציונות הדתית עיצבה את חייה הרוחניים עפ"י גחמות ואופנות אמריקאיות נוצריות שהולבשו מחלצות יהודיות. כך לדוגמה הפמיניזם - ולא הקל שבו, אלא אפילו הרדיקאלי והקיצוני - צמח ופותח על ידי הציונות הדתית, ומזמן אינו אופנה חילונית (אם בכלל יום אחד היה מבית אופנה חילוני).

העולם האקדמי בעימות קשה עם עולם האמונה. עולם המשפט (אם בכלל יש משפט בארץ!) עוצב באופן גוי ונוצרי על ידי אהרן ברק וחניכיו. מחקר תלמודי, לימוד פילוסופיה, פסיכולוגיה ועוד תפסו את מקומו של החינוך התורני, גם אצל רבים מאד בעולם הציוני דתי. ואם עוד היה זה בכדי לברר את האמת בלבד, היינו שמחים, אך מגמותיהם חותרות לערער את יסודות האמונה הדתית לדורותיה. נוצרה מהדורה חדשה של מרד בסמכות תורת משה, והכל מתובל במגמות פוסט-מודרניות המערערות כל ערך יהודי, בדיוק כקרח וכעדתו. הפוסט-מודרניזם שהשתלט על החברה הכלל אנושית, יסודו כפירה בה' מעצם הגדרתו, ושאפתו היא ערעור כל ערך, תוך קביעה מקיאווולית שכל איש קובע את ערכיו כאוות נפשו. הוא מבטל לא רק כל מושג של חטא, אלא אף כל שאיפה של האדם לשנות משהו או לשפר משהו מבחינה ערכית ורוחנית. אין עמדה המסוגלת להוות היפוך גמור למהותו של יום הכיפורים, בכל צורותיו בכל גישותיו בכל היבטיו, יותר מהפוסט-מודרניזם.

² העולם נמנע מלהאשים את סין במגיפה, מטעמים כלכליים. כך, באופן מפתיע, לאחר אלפי המתים שמתו בספרד ובאטליה, "התגלה" נגיף זה בדגימות שנלקחו שנה קודם למגיפה.

³ מכאן והלאה יש כמה עניינים שלא הוזכרו על ידי בדרשת יום הכיפורים, כדי לא לעורר קטרוג עלינו ביום שאפילו ס"מ אינו יכול לפתוח את פיו.

⁴ אני כבר לשמוע את הקולות: "הרב זייני שונא חרדים, ועוד פעם זה מתגלה". מי שרוצה לצעוק, שיצעק כמה שהוא רוצה. כבן למשפחת רבנים, אין שום יהודי שאני שונא. רק את הרע אני שונא, ולא משנה ממי הוא בא.

ג. על ההרס העיקרי, אנו נקרא בתורה במנחה בפרשת אחרי מות: גילויי העריות. למרבה הפלא אולי, חלקה הראשון של פרשה זו מוקדש לשני בני אהרן שמתו, באשר הקטירו דווקא קטורת שלא התבקשו. עוד איזו שהיא אי הבנה של מקומו הנכון של האדם, ושל מעמד המנהיגות: הם הורו הוראה בפני רבם, אומרים לנו חז"ל!

חלקה השני, באופן מפתיע מאד מוקדש לגילויי עריות. וכי יש יותר גילויי עריות מלהט"בים?! ובכל זאת במציאות שלנו הם "הוכשרו", ואם יעז איש למתוח ביקורת עליהם, הוא חושף את עצמו לתביעה פלילית! היש תפיסת עולם רקובה מזו?! ואילו הצבור הרחוק מתורה לבדו, היה עומד מאחורי "הכשר" זה, היינו מטילים זאת על כנפי בורותם וחינוכם הקלוקל. אבל גם חלקים עצומים מהציבור הציוני דתי, מאחורי מסווה של רחמנות כלפי "מסכנות" זו הרימו גבוה את דגל ה"הכשר". ציונות דתית חברה לחילוניות הגסה ביותר, כדי להתיר את מה שהקב"ה כינה "תועבה", וכך להרוס את המשפחה - את עתידו של העם. "זכינו" אתמול להוכחה מוחצת לכך, ולא בדמותו של אהרן ברק שונא היהדות, אלא בדמותו של איש המעז להציג את עצמו כרב, כאשר הוא כופר בתורת ה' (אני מקווה שעדיין הוא מאמין בה', אך אינני בטוח בכך) הנותן הנחיות, כיצד סוטים חולים יכולים לחיות יחדיו ולגדל ילדים! האמת היא שמזמן הוא התגלתה הטינא שבלבו, ההורסת כל חלקה טובה בציונות הדתית ובחלקים של העולם החילוני, בהיותו מציג עמדה תורנית "נאורה" כביכול, אלא שעתה הוא עבר עוד גבול. למען האמת, אני כועס יותר על אלו הממשיכים להכתירו בתואר 'רב' יותר ממה שאני כועס עליו⁵. סך הכל הוא מזמין את הצבור לעבוד את 'בל', ובכך לחזור לתקופות קדם-סינאיות, כאילו מתן תורה לא היה ולא נברא.

בצער גדול עלינו להודות ששלוש הסיבות של שלש המגיפות שבתורה מצויות בתוכנו. היש מקום א"כ להתפלא על המתרחש?! ואם בפרשת קרח נדרשה הקטורת כדי לבלום את המגיפה, וכך היה גם בהזדמנויות נוספות, כך דרוש לנו גם כיום.

מדוע קטורת? מה במהותה מעניק לה את היכולת לעצור בעד צרות כאלה? ובכן, הדבר מזמין אותנו לעיון. הקטורת, הריח טוב, "ריח בשמים" כפי שהתרגום מתרגם - קשור כולו לחוש הריח. חוש אמנם חומרי (בניגוד לראיה ולשמיעה), אך הפחות חומרי משאר החושים החומריים שלנו. הריח נכנס לתוך האף שלנו, ובאופן זה חודר למרכיב הראשוני שבפנימיות שלנו. הוא מביא לנו הנאה, לא דרך מגע של אכילה או של מישוש, אלא ישירות אל פנים גופנו. עם כל זאת, הנאתו נשאת עדיין כולה גופנית-חומרית, מה שאין כן בחוש הראיה ובחוש השמיעה הרוחניים לאין ערוך יותר ממנו. דוקא מעמדו זה של הריח, מציב אותו בגבול שבין רוחני לחומרי, וכך הוא מופיע כקשר של ממש בין עליונים לתחתונים. משמעות זו היא בדיוק מה שרבים מרבותינו ציינו, כאשר טענו ש'קטורת' הוא לשון 'קשר'. פרשנותם זו אינה נובעת ממשחק סמנטי או אפילו מהתרגום הארמי 'קטרא' למלה 'קשר', אלא רק מפאת החיבור הרעיוני שהזכרנו זה עתה. לכן, כאשר ריח ניחוח עולה, יש בדבר משום התעלות, משום הביטול של הצד החומרי הגס, ובירור של הטוב העולה לפנימיות. אבל פנימיותו של האדם היא מחשבותיו, רעיונותיו, חלומותיו ועוד, כלומר נשמתו, ולכן מטעם זה בדיוק, כשמחשבות פסולות מתפשטות בעולם, כשהרוח הנשגבה המיוחדת לנו נפגעת עמוקות, ובאה מגפה - אז לא ניתן לעצור בעדה אלא אם כן באה קטורת עם ריחה הטוב, ונכנסת בפנימיות האדם והמציאות, כדי לסלק את הרע שהוא כולו כריח רע מאד.

משמעות זו בולטת במיוחד ביום הקדוש הזה במיוחד, ביום הכיפורים. יום בו אנו באים לבקש מחילה וסליחה וכפרה לפני הקב"ה. היום בו אנו מוזמנים לתקן באופן עמוק ועקרוני מאד את כל הטעונון תיקון בפנימיות המחשבתית, האינטלקטואלית והמוסרית שלנו. לכן, גם הקטרת הקטורת של יום קדוש זה אינה כהקטרה השגרתית של כל יום במקדש, אלא היא הקטרה מיוחדת, לפני ולפנים, במקום הפנימי ביותר של כל הקודש שלנו, בקודש הקודשים של בית המקדש. כל התיקונים נדרשים תמיד ובכל יום, אבל ביום כזה נדרש תיקון פנים הפנימיות שלנו, לחדור לכל עומק נשמתנו כדי לטהר את הכל עד הרגשות, המחשבות, התקוות והרצונות הפנימיים ביותר שלנו. ומפאת כך היא מתבצעת עם קטורת סמים דקה מן הדקה, כדי שזה יכנס לאותה פנימיות עמוקה של נשמתנו. זאת בכדי לתקן את הכל, כדי להפוך את העמוק ביותר לטהור יותר, וכך הוא יקרין על הכל, ואף על המציאות החומרית.

⁵ הצער הגדול הוא בכך שדבריו שאובים מתוך דברי הבל של אחד מרבותיו, שטען שאם אנו מקבלים מחלל שבת בפרהסיא, אין סיבה שלא לקבל סוטה. ואם כן התבטאויותיו הנלוזות האלה, משקפות הלך רוח של בית מדרש שלם. מחוץ לנורא מבחינה מוסרית שיש בעמדתם זו, יש פה ביטוי לאי הבנה יסודית של כל התורה. שהרי על גילויי עריות כאלה היה מבוך, אולם על חילול שבת מעולם לא! כפי שהגבתי כבר פעמים רבות, לטענה אווילית זו.

⁶ על זה צריך לומר "כרע בל קרס נבו", ו"כל ליצנותא אסירא בר מליצנותא דעבודה זרה דשריא" (מגילה כה:).

מי שיתן את דעתו לתפילת מוסף, יבחין שדוקא אחרי שקודש הקודשים התמלא בעשן הקטורת, היה יוצא הכהן הגדול ונושא את התפילה המפורסמת שהזכירו רבותינו ביומא (נג:), והפייטן הגדול והמפורסם יוסי בן יוסי ניסחה בלשונו הטהורה לכולנו במילים הבאות:

יְהִי רְצוֹן מִלְפָּנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ שְׁתַּחֲוֶה שָׁנָה זוֹ הַבָּאָה עָלֵינוּ וְעַל כָּל־עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּכָל־מְקוֹם שָׁהֵם אִם שְׁחוּנָה תְּהֵא גְשׁוּמָה. וְאֵל תִּפְגַּס לְפָנֶיךָ תְּפִלַּת עוֹבְרֵי דְרָכִים לְעֵנִין הַגָּשֶׁם בְּלִבְד בְּעַת שְׁהָעוֹלָם צָרִיךְ לוֹ. וְשֵׁלָא יִצְטָרְכוּ עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּפָרְנָסָה זֶה לְזֶה וְלֹא לְעַם אַחֵר. שָׁנָה שְׁלֹא תִפְּלֵל אֲשֶׁה אֶת פְּרֵי בְטָנָה וְשִׁיתָנוּ עֲצֵי הַשָּׂדֶה אֶת תְּנוּבָתְךָם. וְלֹא יַעֲדִי עֲבִיד שְׁלִטָן מִדְּבַיִת יְהוּדָה:

ומה היא תפילה זו, אם לא בקשה שהקב"ה ימנע מאתנו מגיפות ושאר צרות?! לכן עלינו להבין שאם הקב"ה הביא כיום מגיפה כזאת, הפוגעת לא בעמנו בלבד אלא בעולם כולו, ובצורה שאין איש המצליח להתמודד איתה, והדבר גרם גם שכל המערכות החברתיות, הכלכליות, המדעיות, האינטלקטואליות ועוד קרסו (כפי שכבר כתבתי כבר במכתב שפרסמתי בתחילת המגיפה), זה אומר שמבחינה מחשבתית, חברתית, אינטלקטואלית ומוסרית הכל רקוב, ולכן הכל טעון תיקון יסודי.

ומי יודע אם אין רמז בעובדה שנגיף זה נושא את השם 'קורונה' שפירושו כתר, לומר לנו שהקורן (מקורו של המונח הנ"ל) המבטאת שפע, נהפכה למגיפה באשר פגענו בכל נשגב וללא כל הבחנה. ואם מגיפה זו פוגעת בכולם ללא כל הבחנה, דתי או לא דתי, ספרדי כאשכנזי, ימני כשמאלני, הוי אומר שבכל חוגי עמנו נדרש תיקון יסודי ועמוק מבחינה מחשבתית, חברתית, אינטלקטואלית ומוסרית.

לכן, אם המגיפה היא מתמידה, עלינו להבין שהקב"ה מצפה מאתנו בדיקה מחשבתית ומוסרית עמוקה ויסודית. בפרט ביום הכיפורים. לא נהסס להצהיר: עולם התורה, העולם הפוליטי והעולם המחקרי - כולם זקוקים לתיקון נפש עמוק ביותר. עליהם להשיב לנו את הערכים היהודיים המקודשים. רק כך נוכל לבלום את המגיפה. המנהיגות הישראלית, הפוליטית והרוחנית מפגינים יחדיו אי הבנה משוועת של הניחול העולמי של הקב"ה. המנהיגות הפוליטית שיודעת היטב את המקור הסיני של הנגיף ממשיכה להעניק לסינים את כל הזכויות לבנות נמל באשדוד, נמל בחיפה, להשתלט על תנובה, להשתלט על חברת החשמל וכהנה רבות, מבלי להבין דבר בטובת עם ישראל. היא אינה מסוגלת להבין שהברכה צריכה לצמוח מתוכנו, ולא מבחוץ. לא על ידי הענקת סמכויותינו וזכויותינו לזרים אנחנו נביא את הגאולה, אלא מתוך תוכנו נביא אותה, בכוחותינו אנחנו מסוגלים, ויש בכוחו של עם ישראל לעשות זאת.

המנהיגות הרוחנית העסוקה כל כולה במאמץ להציל את שרידי הישגיה של הציונות הדתית מראשית המדינה (סטטוס קוו ועוד), מתחפרת בשרידי מעוזיה השבריריים, ולא מרימה את דגל המאבק הרוחני-ערכי וחולמת על שינוי מציאות ניסי. היא לא מבינה שדרוש חינוך ואף מאבק, בכדי לחולל את שינוי תפיסות העולם הדרוש. כל עוד לא יתבצע שינוי זה, עלולה ח"ו המגיפה להכביד. גם העולם המדעי שלעיתים מתעטר בלא מעט שחצנות על הישגיו הרבים, הבין שיש גבולות ליכולותיו, ולא הצליח להבין מאיפה ואיך התחולל מה שהתרחש פה.

זה זמנו של עם ה'. חובתנו להאיר את העולם כולו בראייה אמונית טהורה, והיא שמגיפה זו היא תוצאה של מרידה בערכים אלהיים. לצורך זה, יש להחזיר קודם כל את עמנו לאותם הערכים האלהיים בכל המובנים של המילה ובכל המישורים. כשנעשה זאת בצורה הנכונה, נזכה להתחבר עם הקב"ה בצורה הראויה ליום הקדוש הזה, ואז תוטב החתימה לנו ולכל עם ישראל בכל מקום שהוא בעזרת ה' ובישועתו.